

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Traject
BERNEA

ÎNDEMN LA SIMPLITATE

Preiswilla

sensul vieții: nu zbucium zadarnic, ci putere crea-toare către superioare.

Responză: Omul când nu e pervertit este un isvor nesecat de lumină, de îndemn spre bine și frumusețe. Omul este o expresie ultimă a vieții prin care existența însăși progresează. Viața omului este o luptă pentru prinderea și fixarea elementelor neschimbătoare; este o încercare continuă de a face să domine eternitatea din el. Viața noastră este o creștere continuă, o depășire. Prezența suferinței nu înseamnă altceva decât această continuă creație pe care o cuprinde și care transfigurează totul.

Sensul vieții este în a cultiva conținutul pozitiv a tot ce există în noi și dincolo de noi. Omul este o existență care își poartă frumusețile cu luptă. De aceea viața sa este atât de frumoasă și atât de dramatică.

CUPRINS

CUVÂNT INTRODUCTIV	pagina 5
ÎNDEMN LA SIMPLITATE	pagina 7
LA VÂNAT DE OAMENI	pagina 15
OAMENI UNIVERSURI ÎNCHISE	pagina 26
FRAGILITATEA OMULUI	pagina 36
ÎNTĂÎ DRAGOSTEA	pagina 48
EŠTI CÂT DĂRUIEȘTI	pagina 63
ÎNNOITORII	pagina 78
SENSUL VIEȚII NOASTRE	pagina 90

CUVÂNT INTRODUCTIV ERNEST BERNEA

În cuprinsul acestor pagini am schițat o seamă de teme filosofice, care formal fac jocul între notație și eseu. De aceea ele nu au caracter prea tehnic, de strictă specialitate, ci mai mult unul de mărturisire. Îndelung experimentate interior și controlate cu datele lumii externe, aceste însemnări încearcă să prindă pe scurt stări ale spiritului omenesc, spirit în continuă luptă pentru cucerirea unor zone fertile și pure.

Prefacerile profunde la care a fost supusă lumea contemporană au azi mai mult ca oricând, o atitudine lipsită de prejudecăți, o atitudine pozitivă și creatoare în fața problemelor ce ni se ridică și par să angajeze întreaga noastră răspundere în fața destinului uman și al civilizației. În acest fel vom ieși din impas și efortul nostru ne va purta acolo unde dorim să ajungem: la împlinirea unei formule superioare de viață.

Paginile de față încearcă să exprime tocmai acest lucru; ele sunt mărturii ale unui sens afirmativ în fața vieții. Trista priveliște a unei lumi apăsatate fără voie de manifestările propriului său geniu, desigur ce seacă uneori bucuria noastră de a exista și trăi ca oameni, nu poate aștepta schimbarea la față a stării de lucruri existente, până când nu se produce o altă orientare a spiritului și care trebuie să înceapă prin a acorda mai multă încredere și prin angajarea sa pe o cale a afirmației spirituale.

Un om se caută pe sine însuși, și prin el pe cei ce-l înconjoară, caută o lume a sa și o lume a noastră în ce are ea mai durabil și de preț. Prezentarea atâtăor experiențe și formule poate că au adus ceva din acele pleodoarii gratuite ale unor oameni însetați de absolut și când acestea nu au reușit, au mai putut rămâne doar cântecele lor de pelerini.

ÎNDEMN LA SIMPLITATE

Omul, prin natura și condiția lui, a purtat de-a lungul vremurilor o luptă dureroasă și continuă pentru câștigarea unui prisos de bine. În epoca modernă și contemporană acest bine a fost văzut sub forma civilizației și a progresului. Singur sau în colectivitate omul s'a străduit în acest sens.

Judecat în roadele sale, astăzi după o îndelungă experimentare, progresul continuu s'a dovedit pe cât de înșelător, pe atât de dăunător. Omul modern a avut o mare sete de mai bine, dar nu s'a aplacat îndeajuns asupra condiției și sensului acestui bine. El a confundat binele cu dorința și plăcerea, l-a confundat cu apetitul. Punctul luminos, creator și unificator a lipsit. Lumea modernă s'a încrezut prea mult în calitatea naturală a omului, s'a încrezut mai mult decât era necesar în civilizație și progres și nu a bănuit

ce anume înseamnă acestea în împlinirea unui destin uman superior; drumurile s-au deosebit, pentru că deosebite erau idealurile.

Civilizația epocii moderne a cultivat o seamă de tendințe și aspirații care nu întotdeauna au satisfăcut dezvoltarea omului pe căile ce îi erau proprii și definitorii; această civilizație i-a creat continuu tot alte nevoi, tot alte bunuri care trebuia să-l satisfacă; dar la cele satisfăcute apar mereu altele care fac curs la nesfârșit.

Se spune că viața omului de azi este complexă, că totul merge către o diversificare a condițiilor și mijloacelor, integrându-se acestei diversificări înșăși problema scapurilor. Să încercăm o lămurire a lucrurilor.

Starea omului de azi nu înseamnă complexitate, ci complicație; și aceasta vine din lupta ce se dă pentru cucerirea sectorului material care a devenit scop în sine și, într'un anume fel, singura cale a salvației omului. Continua creștere a nevoilor materiale, dezvoltarea lor fără limită a pus omul la dispoziția unor factori exteriori care i-au ridicat libertatea și i-au făcut imposibilă realizarea pe plan interior a unei ordini morale (caracterul) și spirituale, dimensiune definitorie și păstrătoare a demnității umane. Cuceririle materiale ca scop suprem au pus omul

sub povara unor date secundare naturii sale și l-au scos din destinul său spiritual care îi ordona lumea și viața către împlinire.

Educația, ea însăși a fost făcută în raport cu unele valori la modă de natură mai mult materială sau socială. Omul a avut continuu o sete de a progresă, dar unde și în ce fel? Aici încep deosebirile. Omul de azi luptă și el să câștige mai mult bine, dar a redus condiția și sensul existenței sale la nevoile materiale, cultura devenind un fenomen de ornamența și distracție, în cel mai bun caz de rafinament. Atunci când a încercat să depășească starea dată a gândit totul raportat la oameni, în colectivitate, nu raportat la un sistem de valori care ar satisface condiția și destinul său în ce are esențial și durabil. Etica modernă și-a tras substanța din întrecerea între oameni și a satisfăcut formele trecătoare ale modei, care au luat uneori caractere de absolut, absolutul relativului.

Cu cât omul și-a creat mai multe nevoi materiale și a existat numai pe dimensiunea socială, cu atât el a devenit mai puțin stăpân pe sine, cu atât a fost mai puțin liber. Spiritul său aparent elevat să a redus și să debilitat. Cucerind tot mai mult în zonele periferice ale existenței și renunțând la ceea ce îi era esențial, renunțând la ceea ce era definitoriu în folosul unor

podoabe și artificii, el și-a pierdut adevarata frumusețe și tărie. Viața spirituală a omului a avut toate aparențele unei adevărate creșteri, dar în realitate s'a produs o sărăcire; lipsit de o cuprindere a întregului, de un principiu ordonator, supus unor date efemere, această viață nu a putut fi creștere organică, firească și logică deodată, ci o adunare, o adăugire canticativă continuă. Atunci când a intervenit o ordonare, aceasta s'a produs printre o constrângere care a redus la minimum cugetul și universul nostru moral; aşa a aparut abstracționismul, o gravă maladie a secolului pe care îl trăim, mai gravă în politică decât în știință sau artă.

A fi o ființă complexă nu este în sine o stare rea, ci dimpotrivă. Omul este o astfel de ființă cu multiple dimensiuni și funcțiuni. De aceea natura lui implică o creștere organică, de mare amplitudine și profunzime, în primul rând a datelor esențiale, a stâlpilor vieții sale morale. Altfel ajungem la tipul omului modern contemporan nouă, omul redus și descentrat. Povara trufiei, povara proprietelor creației ale omului, povara combinațiilor și construcțiilor utopice ale aşa-zisului progres civilizator, apasă greu asupra lumii contemporane.

Omul de azi confundă complexitatea cu complicația; acesta este numele adevărat al stării sale

interioare și sociale. De aceea este atât de greu de satisfăcut, de aceea este atât de nefericit. Omul despre care vorbim este mereu nemulțumit, mereu ridicat împotriva condițiilor existente și a vieții însăși.

În setea sa de progres și civilizație materială omul s'a descentrat și risipit; dând o deosebită atenție unor condiții și aspirații situate la periferia naturii și destinului său, acest om s'a supus de bunăvoie unor condiții care și dacă existau nu-i aparțineau în mod esențial și definitoriu; el s'a construit înfruntând legile ființei sale morale și spirituale. Sufletul său orgolios s'a împodobit nefiresc, a făcut opera de ornamentație și într'un efort disperat a luptat să iasă din făgașul destinului propriu, de om.

Pentru ca o înnoire să fie posibilă, omul trebuie să renunțe la poziția materialistă în fața lumii și vieții, să înlăture podoabele iluzorii ale modernismului pentru a-și putea regăsi echilibrul și fructifica datele originare esențiale făpturii sale.

Nu poate fi vorba de o renunțare la progres și nici de o întoarcere la „starea naturală” a unui Jean-Jacques Rousseau, ci de o considerare și valorificare a ceea ce constituie fundamental și plural condiția noastră de oameni. Ce anume înseamnă pentru noi o întoarcere? Înseamnă renunțare la deruta materialistă care dezumanizează, renunțare la tot ceea ce duce

la resentiment și negație. Ce înseamnă progres? Înseamnă dezvoltare, înseamnă creștere din sămburăile generator al ființei, înseamnă, în limita superioară, înflorire; aceasta înseamnă și fi om adevărat și întreg, și distins și civilizat: înflorire. Să ajungi să-ți exprimi esența, aceasta este scopul superiorității tale de om. Nu întoarcere, deci, și nici oprire, ci creștere deplină și firească.

Aici se situează simplitatea; simplitatea este starea morală a omului ce se mișcă esențial și sincer. Simplitatea în etică, întocmai ca și în estetică, înseamnă linie mare, trăsătură esențială și definitorie. Liniile mari dă chipul făpturii, liniile mari constituie și aduc definirea.

Simplitatea ca stare morală este o stare originară ideii de început, de principiu, adică de Dumnezeu. De aceea Biblia, cartea simplității și a permanențelor, ne vorbește de simplitate în legătură cu copilul și profetul.

Îndepărând poverile podoabelor inutile, simplitatea dă omului echilibrul interior, îi dă putere și o mare stăpânire de sine. Omul simplu rămâne cu sine, curat și întreg, liber în fața elementelor adăugate, exterioare. Omul simplu trăiește viața în plin și esențial; o trăiește astfel pentru că rămâne în ea, nu în artificiu.

Simplitatea dă siguranță și certitudine interioară, dă putere de depășire a contingențelor și evită viciul. Pe calea simplității omul se împlinește pentru că trăiește firesc și esențial.

Simplitatea este starea morală prin care o seamă de posibilități se deschid; firescul și armonia ei ne fac să experimentăm o stare plină de prospețime și înțeles, aceea a orizontului deschis. Sensul lucrurilor și al vieții este prins mai ușor și adevărat de către omul simplu decât de omul complicat, deoarece primul păstrează legătura directă cu isvoarele și are, totodată, puterea să distingă și să înțeleagă datele aparente și ascunse ale realității.

A fi simplu înseamnă a exista în viață și a exista în viață înseamnă a-i trăi și cuceri sensul; sensul vieții nu poate fi prins situându-ne în afara ei, mergând mânați de instințe sau călcând drumul artificiilor noastre mentale. Omul simplu trăiește imediatul încurajător, dar cu ochii deschiși distanțelor mari ale lumii.

Prin aceste elemente și înfațășări ale simplității, înțelegem cum acela care trăiește cu adevărat în simplitate ajunge să trăiască o viață de echilibru și armonie, de profundă umanitate. Ființa sa interioară, aparent mică, are dimensiuni neînțelese de acei ce judecă după criteriile cantitative exterioare ale lumii